

Knorr – knorr – knortegæs på Agerø

Den lille knortegås kan kendes på sin mørke hals med den hvide halsring, men også på sin stemme – et rullende knorr-knorr, som har givet arten sit navn. Der optræder to racer af knortegæs i Danmark – den mørkbugede, som yngler i Sibirien, og den lysbugede, som yngler på Svalbard og i Nordøstgrønland. Det er den lysbugede bestand, der overvintrer på Agerø fra november til maj, og den hører til blandt verdens mindste gåsebestande.

Lysbuget- og mørkbuget knortegås

Naturresevatet på Agerø

I 1982 købte Fugleværnsfonden reservatet på Agerø. I alt ca. 27,5 hektar med strandeng samt Holmene og Stenklipperne. Vis hensyn til naturen og gå ikke ud på engene, da fuglene i det åbne landskab flygter selv på lang afstand.

Adresse:
Agerøvej 32
3960 KARBY

Udarbejdet af Fugleværnsfonden
Tegninger: Jens Frimer
Tekst: Naturvejleder Allan Gudio Nielsen

Velkommen til Agerø Mors

Tryk: Narayana Press, Cylling

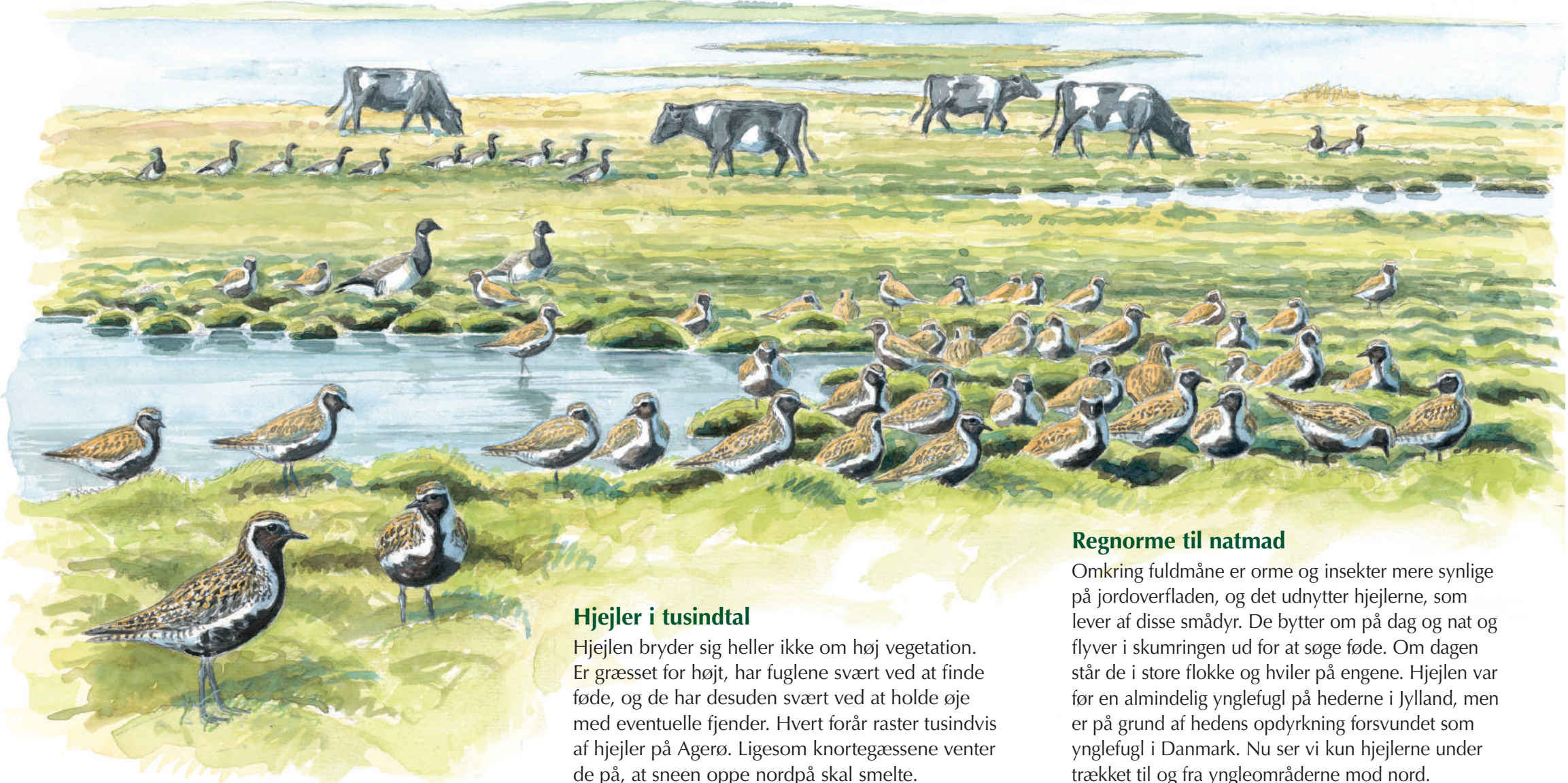

Fugleværnsfonden

Fugleværnsfonden
Vesterbrogade 138-140, 1620 København V
Tlf. 3328 3839, E-mail: fvf@dof.dk
www.fugleværnsfonden.dk

Kvæg som naturplejere på Agerø

Ved højvande søger knortegæssene føde (annelgræs) på Agerøs strandenge. Hvis ikke engene blev afgræsset af kvæg, ville de hurtigt gro til med højt sejt græs, der har lav næringsværdi for gæssene. Med tiden ville planter som tagrør og strandkogleaks overtage området, og forhindre vadefugle som vibe, strandkade og rødben i at yngle.

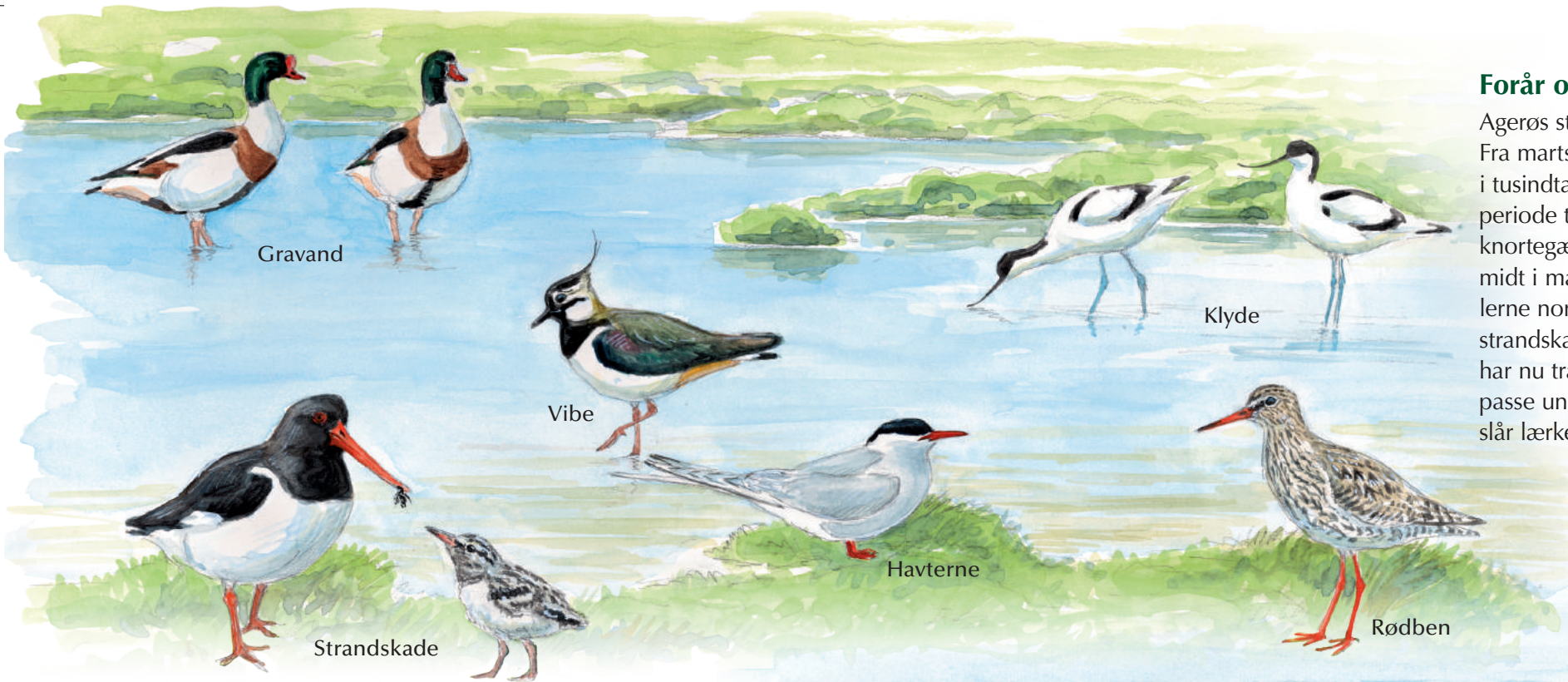

Hjejler i tusindtal

Hjejlen bryder sig heller ikke om høj vegetation. Er græsset for højt, har fuglene svært ved at finde føde, og de har desuden svært ved at holde øje med eventuelle fjender. Hvert forår raster tusindvis af hjejler på Agerø. Ligesom knortegæssene venter de på, at sneen oppe nordpå skal smelte.

Regnorme til natmad

Omkring fuldmåne er orme og insekter mere synlige på jordoverfladen, og det udnytter hjejlerne, som lever af disse smådyr. De bytter om på dag og nat og flyver i skumringen ud for at søge føde. Om dagen står de i store flokke og hviler på engene. Hjejlen var før en almindelig ynglefugl på hederne i Jylland, men er på grund af hedens opdyrkning forsvundet som ynglefugl i Danmark. Nu ser vi kun hjejlerne under trækket til og fra yngleområderne mod nord.

Forår og sommer:

Agerøs strandenge myldrer nu af liv. Fra marts til sidst i maj raster hjejler i tusindtal på engene, og i samme periode topper antallet af lysbugede knortegæs med ca. 4500 fugle. Fra midt i maj trækker de ligesom hjejlerne nordpå for at yngle. Fugle som strandskade, vibe, klyde og havterne har nu travlt med at udruge æg og passe unger, og højt over dem alle slår lærken en trille.

Årets gang på Agerø

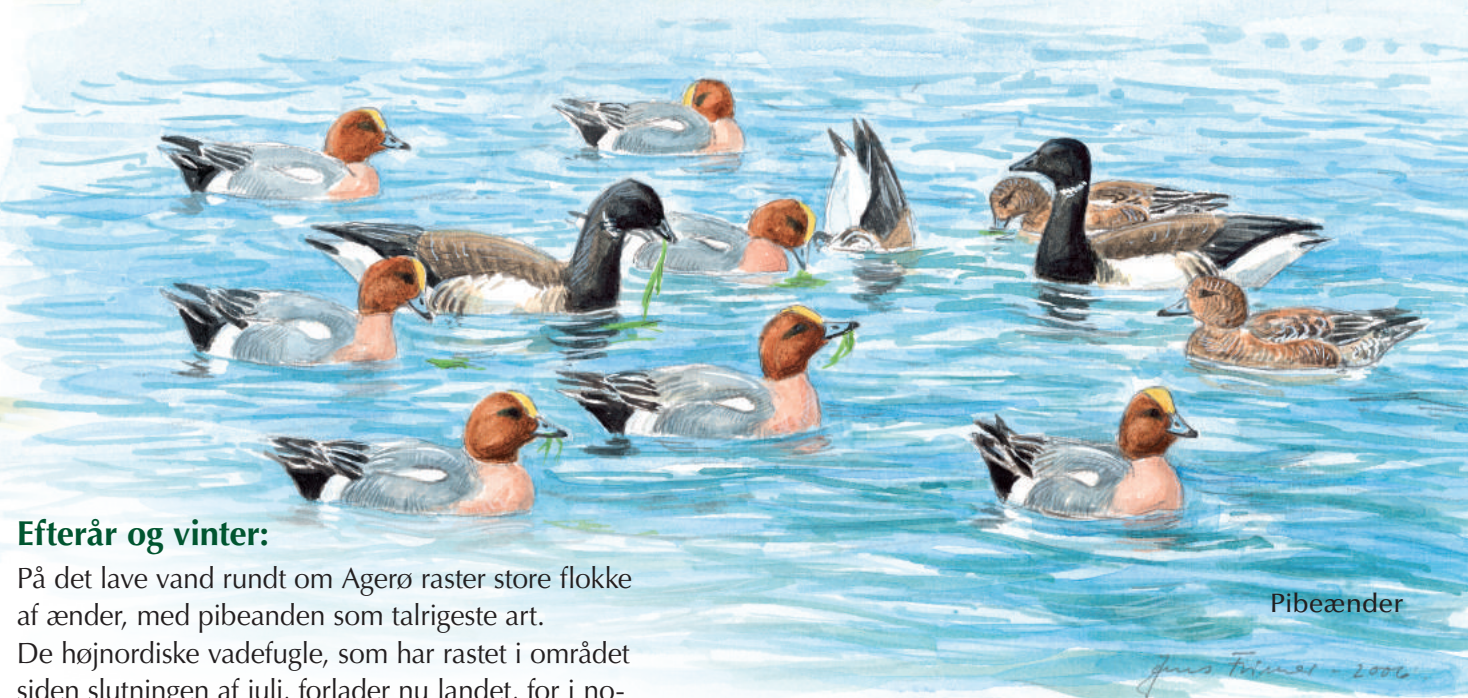
Agerø er verdenskendt for sin bestand af rastende lysbugede knortegæs, men der venter også andre spændende naturoplevelser i Agerøs storslåede natur.

Bjerglærke

Efterår og vinter:

På det lave vand rundt om Agerø raster store flokke af ænder, med pibeanden som talrigeste art. De højnordiske vadefugle, som har rastet i området siden slutningen af juli, forlader nu landet, for i november at blive afløst af de lysbugede knortegæs.

Pibeænder

Janis Fejmer - 2006

Fra talrig til næsten uddød på 100 år

For hundrede år siden talte bestanden af lysbugede knortegæs mindst 50.000 individer. I løbet af halvtreds år faldt bestanden til ca. 2000, for siden at stige til de nuværende cirka 6800 individer. Der var flere årsager til dette dramatiske fald, men det største knæk kom i 1932-33, hvor gæssenes vigtigste vinterføde, ålegræsset, døde af sygdom overalt i Europa. Da ålegræsset så småt vandt frem igen, holdt bl.a. jagt og tilgroede enge bestanden nede.

Madro – tak, og sul på kroppen

Sidst i maj trækker gæssene nordpå til Svalbard og Grønland. De ankommer til en barsk og iskold tundra, men begynder alligevel straks at yngle. De næste tre uger, mens hunnen ruger, må de tære på de fedtdepoter, de fik opbygget i vinterkvarteret, for først nu bryder de første grønne spirer frem. Det er derfor livsvigtigt for gæssene og deres mulighed for at få unger på vingerne, at de har rigeligt med føde og dertil madro i vinterkvarteret.

Den hvide fjende

I 1972 blev knortegæssene fredet, og siden er antallet af mørkbugede knortegæs femdoblet til ca. 250.000. Bestanden af lysbugede knortegæs er dog stadig lille og sårbar. Årsagen findes muligvis på gæssenes ynglepladser. På Svalbard får gæssene i visse forår besøg af isbjørne, der plyndrer rederne, mens det er polarræven i Nordøstgrønland, som er hård ved gåsebestanden. Resultatet er, at der nogle år kun kommer meget få unger på vingerne. Bestanden vokser dermed meget langsomt, eller som i de senere år – går tilbage.

